

Adunarea generală a Academiei de Științe Sociale și Politice

În ziua de 15 XII 1980 s-au desfășurat lucrările Adunării generale a Academiei de Științe Sociale și Politice a Republicii Socialiste România.

La lucrările adunării generale au luat parte Suzana Gâdea, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C. C. al P.C.R., președintele C.C.E.S., Stan Soare, adjunct de șef de secție la C. C. al P. C. R., Mihai Florescu, ministru secretar de stat la C.N.Ș.T., acad. Gh. Mihoc, președintele Academiei Republicii Socialiste România; Constantin Petre, adjunct al ministrului Educației și Învățământului.

La lucrări au participat membrii Academiei, profesori universitari, cadre de conducere din unitățile de cercetare și învățământ, activiști de partid și de stat, cercetători, cadre didactice, redactori ai publicațiilor din domeniul științelor sociale, editori.

Adunarea generală a fost consacrată analizei modului în care au fost îndeplinite sarcinile trasate de partid, cum a fost realizat Programul de cercetare în domeniul științelor sociale și politice pe perioada 1976—1980, precum și definirii principalelor obiective care stau în fața Academiei în perspectivă.

Adunării generale i-au fost prezentate, spre a fi dezbătute și aprobate:

— Raportul asupra îndeplinirii Programului de cercetare în științele sociale și politice pe perioada 1976—1980;

— Sinteza proiectului programului prioritar de cercetare în științele sociale și politice pe perioada 1981—1985;

— Informare privind planul unitar de cercetări arheologice pe perioada 1981—1985.

Raportul asupra îndeplinirii Programului de cercetare în științele sociale și politice, pe perioada 1976—1980, a fost prezentat de prof. dr. doc. Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de Științe Sociale și Politice.

Pentru perioada la care s-a referit raportul a fost relevată însemnătatea apariției unor volume din seria *Operele* tovarășului Nicolae Ceaușescu, președinte de onoare al Academiei, cu ample ecouri și profunde implicații în dezvoltarea științelor economice și politice, în progresul științelor sociale și istorice.

Între contribuțiile teoretice ale secretarului general al partidului în domeniul științelor sociale au fost menționate: analiza

într-o concepție unitară, de ansamblu, a procesului evoluției României de la stadiul de țară capitalistă slab dezvoltată la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare; definirea conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată; evaluarea reală a rolului primordial al factorilor interni, al efortului propriu pentru dezvoltarea neîntreruptă și rapidă a construcției socialismului, sporirea continuă a eficienței întregii activități economice, pe baza introducerii celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane în producție și creșterea contribuției cercetărilor științifice și tehnologice proprii la modernizarea întregii activități economice; viziunea despre structura economiei și evoluția ei, care pune accentul atît pe o gestiune rațională a resurselor într-o perspectivă îndelungată, cît și pe valorificarea lor superioară, prin dezvoltarea continuă a industriilor prelucrătoare; stabilirea unui raport corespunzător între fondul de consum și fondul de dezvoltare, încît să se asigure deopotrivă creșterea puternică a forțelor de producție și sporirea continuă a bunăstării; stabilirea unui raport just între industrie și agricultură, teza despre necesitatea înfăptuirii revoluției agrare; accentuarea laturilor calitative, intensive ale dezvoltării țării noastre în noua etapă; respingerea hotărîtă a închistării economice în granițele naționale sau subregionale și promovarea unor intense relații de colaborare cu toate statele, ca premisă *sine qua non* a dezvoltării rapide într-o eră a revoluției științifico-tehnice și a indivizibilității progresului mondial.

Un capitol remarcabil în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu îl înscrie problematica națiunii, concluziile în acest domeniu punînd în lumină rolul de seamă al statelor naționale, ca factor de progres în epoca noastră, importanța esențială a întăririi națiunii pentru edificarea cu succes a socialismului și comunismului, însemnătatea și căile realizării deplinei egalități în drepturi între toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate.

Contribuții excepționale de valoroase înscrie gîndirea secretarului general al partidului în problema adîncirii democrației socialiste, prin conturarea cadrului organizatoric menit să asigure participarea nemijlocită a maselor celor mai largi, în primul rînd a clasei muncii

oare, la elaborarea politicii partidului și statului, a legilor țării și deciziilor sociale, la soluționarea treburilor obștești: crearea organismelor autoconducerii muncitorești — adunările generale ale oamenilor muncii și consiliile oamenilor muncii —, introducerea autogestiei, a noului mecanism economico-financiar; constituirea în ultimii ani a organismelor menite să dezbătă și să decidă asupra problemelor unor întregi domenii de activitate, la nivel național (Congresul consiliilor populare, Congresul consiliilor oamenilor muncii, Congresul agriculturii, Congresul educației politice și al culturii socialiste, Congresul educației și învățămîntului, precum și a organismelor permanente ale acestor foruri); măsurile luate pentru creșterea rolului și îmbunătățirea organizării Frontului Democrației și Unității Socialiste.

Contribuțiile secretarului general în domeniul politicii internaționale se constituie într-o viziune unitară, de largă perspectivă asupra problemelor mondiale contemporane: „Doctrina Ceaușescu” — cum este cunoscută în opinia publică internațională — subliniază rolul pe care îl are în procesul restructurării, relațiilor internaționale forțele progresiste, democratice și antiimperialiste, necesitatea respectării stricte a principiilor fundamentale ale dreptului internațional.

O viziune nouă, unitară și atotcuprinzătoare datorăm secretarului general al partidului cu privire la conceptul noului ordinii politice și economice internaționale, întemeiată pe principiile egalității și echității, pe necesitatea obiectivă de a se asigura lichidarea decalajelor, a împărțirii lumii în bogați și săraci, și în zone de influență ca o condiție esențială a progresului general al umanității și a statorniciei unei păci trainice.

În continuare, în raport s-a făcut o analiză a activității de cercetare în domeniul științelor sociale și politice pe perioada 1976—1980, subliniindu-se că întreaga activitate de cercetare a fost orientată spre elaborarea, într-o concepție unitară, a tratatelor și a altor lucrări teoretice fundamentale indicate în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul educației și culturii socialiste. Dintre acestea au fost menționate: *Istoria României* (10 volume), *Istoria Partidului Comunist Român* (5 volume), *Istoria mișcării revoluționare și muncitorești internaționale* (1 volum), *Istoria mișcărilor de eliberare națională, antiimperialistă* (2 volume), *Istoria universală* (6 volume), *Istoria literaturii române* (6 volume), *Istoria limbii române* (6 volume), *Istoria învățămîntului din România* (3 volume), *Istoria economiei a României* (3 volume), *Istoria filozofiei românești* (4 volume), *Istoria dreptului românesc* (3 volume), *Istoria artelor plastice românești* (5 volume), *Istoria filozofiei universale*

moderne și contemporane (5 volume), *Istoria teatrului românesc* (4 volume), *Istoria muzicii românești* (4 volume), *Istoria cinematografiei românești* (2 volume), *Istoria pedagogiei românești* (1 volum).

Pînă în prezent, au fost elaborate, conform planului, 53 volume, din care 3 au apărut (*Istoria filozofiei românești*, vol. II și *Istoria dreptului românesc*, vol. I, *Probleme fundamentale ale psihologiei*) și 9 se află în edituri, iar restul sînt în curs de definitivare, urmînd să fie avizate pentru a intra la tipar.

Realizarea acestor lucrări, la care s-a pornit conștient, pe baza unei ample cercetări pluridisciplinare, de pe pozițiile programului partidului nostru, a trecutului istoric și cultural al poporului român, a problemelor economice, sociale și politice de mare actualitate, permite desfășurarea informării și documentării mai eficiente a opiniei publice din țară și de peste hotare, combaterea prezentării denaturate a pozițiilor partidului și statului nostru, ca și a tezelor străine de adevăr privind istoria și cultura poporului român și asigură integrarea istoriei patriei noastre în istoria universală, relevînd mai pregnant aportul poporului român la dezvoltarea civilizației și culturii mondiale.

O parte însemnată a activității de cercetare a fost consacrată participării la soluționarea unor probleme ridicate de *activitatea economică și social-politică*, elaborîndu-se atît studii și lucrări teoretice, cît și studii cu propuneri pentru organele de decizie. Astfel, în cadrul cercetărilor întreprinse, s-au aprofundat, în lumina documentelor de partid, a tezelor teoretice de înaltă valoare științifică, cuprinse în lucrările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o serie de fenomene și procese noi privind orînduirea social-politică a României socialiste, puterea politică și conducerea științifică a societății, rolul conducător al partidului în societate, esența și modul de manifestare a democrației socialiste, evoluția statului în condițiile adîncirii democrației socialiste și perfecționării conducerii vieții sociale, căile întăririi legalității și a ordinii de drept, problemele perfecționării continue a legislației și principiilor dreptului nostru socialist, fenomenele noi legate de autoconducere și autogestione ș. a. Dintre lucrările mai importante au fost menționate: *Sistemul politic al R. S. României*, *Conducerea științifică a societății*, *Perfecționarea statului, dezvoltarea democrației socialiste*, *Dialectica și socialismul*, *Funcțiile statului socialist român*, *Procese sociale contemporane*.

Sub egida Secției de științe politice și a Institutului de științe politice, la Editura politică s-a inițiat colecția „Științe politice”, din care pînă în prezent au apărut 6 titluri:

Dezarmarea militară și dezarmarea în Europa ș. a.

Prin Programul de cercetare pe perioada 1976-1980 s-a asigurat, de asemenea, analiza problemelor națiunii și naționalităților conlocuitoare, a procesului întăririi continue a prieteniei și unității dintre oamenii muncii români și cei aparținând naționalităților conlocuitoare, publicându-se o serie de lucrări, dintre care amintim: *Noile trăsături ale națiunii noastre socialiste, Coordonate ale afirmării și apărării națiunii noastre socialiste în etapa actuală, Naționalitatea maghiară în România, Naționalitatea germană în România, Națiune, suveranitate, independență*.

O atenție deosebită a fost acordată, în perioada la care s-a referit raportul, cercetărilor sociologice complexe, incluzând investigații de teren la nivelul unităților economico-sociale și la nivel zonal, consacrate mai bunei cunoașteri a realităților sociale ale țării noastre, ca și a tendințelor desfășurării viitoare a marilor procese sociale caracteristice actualei etape de dezvoltare a societății noastre. Aceste cercetări au contribuit la fundamentarea indicatorilor sociali ai dezvoltării și planificării sociale la nivel național și în profil teritorial (procesul de urbanizare, sistematizarea teritoriului, amenajarea urbană și modernizarea localităților rurale etc.), la identificarea și sintetizarea principalelor caracteristici ale mobilității sociale, ale dinamicii structurii sociale a societății socialiste românești, a evoluției clasei muncitoare în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane și procesului de omogenizare socială. Totodată, s-a adăugat analiza procesului de transformare și perfecționare a relațiilor sociale, s-au evidențiat transformările în structură și funcțiile familiei în procesul industrializării socialiste și urbanizării, al cooperativizării agriculturii și al înlăturării politicii demografice și de întărire a familiei, promovate de partidul nostru. În această ordine de idei, au fost menționate lucrările: *Structura de clasă a R.S.R. în procesul omogenizării sociale, Fluctuația forței de muncă, Sociologie și sistematizare în procesele de dezvoltare, Familia și evoluția sa istorică*.

Au fost studiate, de asemenea, problemele actuale care stau în centrul preocupărilor partidului cu privire la formarea omului nou, dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor, afirmarea în viață a principilor și normelor eticii și echității socialiste, perfecționarea și sporirea eficienței activității culturale, a învățămîntului. Printre lucrările elaborate în sprijinul acestei activități au fost enumerate: *Conștiința socialistă și participare socială, Etica* vol. I-II, *Estetica, Artă și ideologie, Civilizația socialistă, Dimensiuni și confruntări contemporane, Teoria cunoașterii științifice, Modul*

de trai socialist, Economia politică a socialismului, Artă și literatură în slujba unității și independenței naționale ș. a.

Prezența activă și tot mai dinamică a României socialiste pe plan internațional, contribuțiile remarcabile ale secretarului general al partidului nostru, președintelui republicii, la analiza realităților vieții internaționale au orientat și stimulat studierea unor fenomene actuale de importanță crucială ale lumii contemporane. Cercetările au pus în lumină contribuția țării noastre la înlăturarea democratizării relațiilor internaționale, la definirea conceptului noului ordin economic și politic internațional, au subliniat valențele multiple ale securității europene, importanța dezarmării și a participării egale și active a tuturor țărilor la viața internațională, a creșterii rolului O.N.U. și perfecționării mecanismelor sale.

Într-o viziune largă, au fost studiate, fenomenele noi, legate de transformările revoluționare ale lumii contemporane, problemele evoluției unor noi țări care au optat pentru calea socialistă de dezvoltare, mișcarea de nealinieri, aspectele legate de afirmarea partidelor comuniste și muncitorești în lumea contemporană, necesitatea făuririi unei noi unități a mișcării comuniste și muncitorești, bazată pe respectul identității, autonomiei și egalității tuturor partidelor. Au fost, tot odată, aprofundate implicațiile numeroase ale revoluției științifico-tehnice asupra evoluției sociale în lumea contemporană. În legătură cu aceste probleme au fost publicate o serie de lucrări, cum sînt: *Către o nouă ordine internațională, Dezarmarea, cronologie, Imperativele dezarmării, Dezarmarea și noua ordine internațională, Reglementarea prin mijloace pașnice a litigiilor dintre state, Democratizarea relațiilor dintre state și noua ordine internațională*.

În aria participării la confruntările de idei din lumea contemporană, un număr de cercetări și lucrări, elaborate în această perioadă, au fost consacrate analizei critice, de pe pozițiile concepției materialist-dialectice și istorice, a unora din cele mai reprezentative teorii și curente actuale din științele sociale și politice (ideologia „noli drepte”, teorii ale societății postindustriale, ale statului „bunăstării generale”, funcționalismul, structuralismul, intuiționismul ș. a.), combaterii neofascismului și misticismului.

O direcție importantă a activității desfășurate de Academia de Științe Sociale și Politice a fost organizarea unui număr important de dezbateri științifice, colocvii, sesiuni de comunicări — cifra fiind de ordinul sutelor — în vederea clarificării unor probleme izvorite din necesitățile vieții social-politice a țării, ale activității de propagandă, din prioritățile muncii de cercetare științifică.

Dezbaterile și celelalte manifestări științifice au scos în relief contribuția originală, creatoare a Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la dezvoltarea teoriei și practicii revoluționare, la fundamentarea științifică a operei de edificare a noului orânduiri în România, la analiza și soluționarea, în spirit constructiv, a unor probleme vitale ale contemporaneității. S-au remarcat, în acest sens, dezbaterile având ca teme: *Dezvoltarea creatoare de către P.C.R. a teoriei revoluționare cu privire la construirea socialismului și comunismului, Contribuția P.C.R., a tovarășului Nicolae Ceaușescu la soluționarea marilor probleme ale contemporaneității, Democrația socialistă, participarea și autoconducerea muncitorească în practica construcției socialiste din România, Națiunea și relațiile internaționale, Probleme actuale ale strategiei și tacticii partidelor comuniste și muncitorești în lupta pentru pace, democrație și progres social* ș. a.

Un număr mare de dezbateri și sesiuni științifice au avut ca obiective analiza unor fenomene și procese sociale actuale, găsirea unor căi și modalități de soluționare optimă a problemelor pe care le ridică activitatea economică și socială la nivel local, județean și zonal. Ele au fost organizate în colaborare, de către secțiile Academiei de Științe Sociale și Politice, unitățile de cercetare, cu organe de partid și de stat județene și municipale, asigurându-se participarea a numeroase cadre din producție și din aparatul de partid și de stat. Asemenea dezbateri au fost organizate pe probleme privind forța de muncă și dezvoltarea economico-socială în profil teritorial (județul Olt), modalitățile de stabilizare a forței de muncă tinere în mediul rural (județul Mureș), afirmarea principiilor eticii și echității socialiste în activitatea și viața colectivelor de oameni ai muncii (județul Harghita), consolidarea social-economică a unor unități agricole socialiste (județul Vaslui), implicațiile economice și sociale ale navetismului (județele Dolj, Mureș), integrarea cercetării științifice cu practica social-politică (județul Mureș), relațiile interumane în întreprinderile industriale (județul Bihor) ș. a.

De asemenea, au fost organizate dezbateri științifice, cu caracter interdisciplinar, pe probleme teoretice actuale sau în legătură cu aspecte controversate pe plan internațional. Între acestea s-au remarcat: *Corelația dintre infrastructura, structura și suprastructura societății în condițiile revoluției științifice și tehnice; Drepturile omului și umanismul socialist; Fenomene noi în capitalismul contemporan; Probleme filozofice ale revoluției tehnico-științifice; Noua ordine economică internațională; Securitatea europeană; Confruntări ideologice în sociologia contemporană; Perfecționarea relațiilor umane a activității politico-ideologice*

În colectivitățile de muncă industrială în procesul înlăptuirii autoconducerii muncitorești.

Dezbaterile organizate atât în București, cât și în alte orașe din țară s-au desfășurat într-un spirit viu, creator, asigurând o confruntare de idei rodnică și soldându-se cu propuneri concrete pentru activitatea practică, economico-socială, sau cu clarificări în probleme de ordin istoric, teoretico-metodologic și ideologic etc.

Raportul a marcat, de asemenea, cele mai semnificative aniversări și comemorări din perioada 1976—1980, împreună cu alte instituții centrale de profil, sesiuni științifice consacrate unor evenimente politice de seamă din istoria poporului nostru, unor figuri istorice și personalități din domeniul științei și al culturii naționale.

În ansamblul activității Academiei o pondere însemnată a avut-o și activitatea de *relații științifice externe*. În toate formele și modalitățile în care s-a desfășurat, în centrul acestora s-a situat afirmarea gândirii social-politice românești în circuitul internațional de idei, prezentarea peste hotare a marilor prefaceri și înlăptuirii revoluționare din anii construcției socialiste, a trecutului istoric, a științei și culturii poporului român, a politicii interne și externe a partidului și statului nostru, contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu la îmbogățirea tezaurului gândirii social-politice revoluționare contemporane, precum și la amplificarea schimburilor în domeniul științelor sociale și politice.

Coordonatele majore pe care s-au înscris eforturile depuse în acest domeniu de activitate au fost: dezvoltarea în continuare a relațiilor științifice cu instituțiile academice din țările socialiste, din țări capitaliste și în curs de dezvoltare, cu asociațiile științifice internaționale, cu organisme specializate din sistemul UNESCO și cu alte organisme neguvernamentale, asigurarea contactului cercetării sociale românești cu cele mai noi preocupări și tendințe ce se manifestă în prezent în domeniul științelor sociale și politice pe plan internațional, continuarea investigării peste hotare a unor noi surse privind, în principal, istoria, cultura și trecutul poporului român.

În acești ani, Academia de Științe Sociale și Politice, în colaborare cu alte organizații și instituții științifice, a organizat în țară peste 70 de manifestări științifice internaționale sau cu participare internațională.

În perioada analizată, specialiștii români din toate domeniile științelor sociale au fost prezenți la cele mai reprezentative manifestări organizate peste hotare, între care congresele mondiale de științe economice, științe politice, filozofice, sociologice, psihologie, congresele

internaționale de științe pre- și protoistorice, studii bizantine, heraldică și genealogie, turcologie, de studii sud-est-europene, literatură comparată, studii clasice ș. a. Prin rapoartele, comunicările și intervențiile lor în cadrul acestor manifestări, specialiștii români au contribuit la cunoașterea peste hotare a celor mai semnificative rezultate ale științelor sociale din țara noastră, la afirmarea pozițiilor și tezelor teoretice ale partidului nostru în confruntările de idei pe plan internațional, la reliefarea realizărilor poporului român în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

O cale importantă de promovare a relațiilor științifice internaționale a reprezentat-o *colaborarea bilaterală* a Academiei noastre cu academile de științe din țările socialiste, în cadrul căreia, în perioada analizată, un mare număr de specialiști români s-au deplasat peste hotare pentru documentare, schimburi de experiență și specializare pentru a participa la o serie de manifestări științifice internaționale.

În același timp, a fost extins volumul de schimburi științifice cu străinătatea. Astfel, a fost încheiată Convenția de colaborare cu Academia de Științe Sociale a R. P. Chineze și planul de colaborare între Academia de Științe Sociale și Politice și Academia Sîrbă de Științe și Arte. De asemenea, s-a extins volumul de schimburi dintre Academia de Științe Sociale și Politice și British Academy. În prezent, *Academia de Științe Sociale și Politice are acorduri de colaborare bilaterală cu 7 academii din țările socialiste, planurile de colaborare cu aceste academii incluzând 91 teme complexe de cercetare, din aproape toate domeniile științelor sociale.*

Prin acordurile guvernamentale s-au extins *schimburile în domeniul științelor sociale și cu țările din Africa, Asia și America Latină.* Se mențin relațiile de colaborare cu Consiliul național de cercetări și schimburi internaționale din S.U.A. (IREX).

La realizarea Programului de cercetare în științele sociale și politice pe perioada 1976—1980 — s-a subliniat în Raport — și-au adus contribuția cercetători științifici, cadrele didactice de la catedrele de profil din învățământul superior, activiști de partid și de stat, atât din București, cât și din celelalte centre universitare din țară, constituiți în colective ce și-au desfășurat activitatea pe baza planurilor unice integrate ale institutelor și centrelor de științe sociale.

★

Sinteza proiectului programului prioritar de cercetare în științele sociale și politice pe perioada 1981—1985 a fost prezentată de prof. dr. Roman Moldovan, vicepreședinte al Academiei de Științe Sociale și Politice. Proiectul

a fost întocmit pe baza sarcinilor cuprinse în Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, precum și în celelalte documente adoptate de Congresul al XII-lea al P.C.R. și a fost axat pe patru direcții de investigație: cercetări economice; cercetări social-politice (științe politice și juridice, filozofie, sociologie, psihologie, pedagogie); cercetări de istoria arheologiei; cercetări de teoria, istoria artei și literaturii, istoria limbii, etnografie.

Proiectul programului prioritar de cercetare în științele sociale și politice pe perioada 1981—1985 a avut în vedere 88 de probleme și 298 teme incluse în planurile unice anuale ale institutelor și centrelor de cercetare.

Problemele și temele cu caracter *social-politic și filozofic* prevăzute în programele de cercetare vor asigura studiarea contribuției Partidului Comunist Român, a secretarului său general tovarășul Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea teoriei revoluționare, a concepției științifice despre lume a clasei muncitoare, aprofundarea experienței țării noastre la construirea socialismului, în vederea sistematizării și generalizării teoretice a rezultatelor dobândite de poporul român în edificarea societății socialiste. De asemenea, se va studia evoluția în perspectivă a țării noastre, spre a se prefigura dezvoltarea forțelor și relațiilor de producție, schimbările ce vor avea loc în situația claselor sociale, în raporturile dintre ele. Proiectul de program prevede, totodată, cercetarea aspectelor noi privind creșterea rolului conducător al partidului în construcția socialistă, dezvoltarea democrației socialiste în țara noastră, autoconducerea muncitorească, participarea tot mai largă și directă a oamenilor muncii la organizarea și conducerea activității economico-sociale, experiența funcționării consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, întărirea legalității socialiste, perfecționarea legislației, combaterea fenomenului infracțional. Se vor aprofunda: experiența funcționării organelor cu dublă natură, de partid și de stat, perfecționarea mecanismului electoral, sistemul democrației reprezentative și îmbinarea acesteia cu formele democrației directe, problemele activității organizatorice și politico-ideologice.

Un obiectiv însemnat al cercetărilor social-politice îl va constitui studiarea locului și rolului istoric al națiunii în lumea contemporană: se vor aprofunda cercetările privind procesele caracteristice ale evoluției națiunii socialiste, dezvoltarea națiunii române în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, evoluția naționalităților conlocuitoare întărirea unității și frăției tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, în opera de edificare și dezvoltare a noii orânduiri.

O problemă de bază a dezvoltării sociale în țara noastră, aflată în centrul atenției cercetărilor în domeniul social-politic, o constituie dinamica structurii sociale a României: evoluția claselor și categoriilor sociale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism, schimbările în structura socioprofesională a clasei muncitoare și a țărânimii, creșterea rolului intelectualității în condițiile revoluției științifico-tehnice. Se va studia impactul revoluției tehnico-științifice asupra dezvoltării economico-sociale a țării noastre și se vor aprofunda căile omogenizării crescînde a societății, ale reducerii deosebirilor esențiale dintre munca fizică și munca intelectuală, dintre munca agricolă și industrială, ale procesului de apropiere tot mai accentuată între toate clasele și categoriile sociale, de formare a societății unitare a tuturor oamenilor muncii. Totodată, se vor analiza particularitățile procesului de urbanizare și modernizare a mediului rural, vor fi cercetate problemele sociale ale dezvoltării comunelor în curs de urbanizare și a satelor în curs de dezafectare, ca o contribuție la realizarea sarcinilor dezvoltării sistematizate a teritoriului și localităților urbane și rurale, ale îmbunătățirii continue a mediului ambiant al maselor.

Se vor studia, de asemenea, schimbările din structura și funcțiile familiei, căile care să ducă la creșterea rolului social-educativ al familiei, la îmbunătățirea indicatorilor demografici, se vor elabora lucrări de prognoze demografice și asupra evoluției resurselor de muncă.

— Pe linia contribuțiilor la studierea problemelor fundamentale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate se înscrie cercetarea influențelor exercitate de transformările revoluționare din structura și fizionomia societății asupra modului de viață al poporului, asupra calității vieții. În cadrul temei privind modul socialist de viață se vor înregistra mutațiile semnificative produse în sfera relațiilor sociale, a trebuințelor și aspirațiilor membrilor societății noastre și se vor defini coordonatele concepției P.C.R. cu privire la direcțiile și căile afirmării modului socialist de viață, ale organizării vieții colectivelor de muncă în conformitate cu normele și principiile umanismului socialist, ale eticii și echității socialiste.

Va spori aportul cercetărilor științifice la studiul personalității, la perfecționarea procesului de pregătire și integrare a forței de muncă, la concordanță cu necesarul forței de muncă în diferite ramuri ale economiei, la dezvoltarea creativității individuale și colective în grupele de muncă din industrie, învățămînt și cercetare științifică, la optimizarea procesului de învățămînt.

Spre a contribui, într-o măsură mai mare, la perfecționarea activității ideologice, cultural-educative, se vor studia modalitățile de promovare a concepției științifice, revoluționare despre lume și viață, de sporire a eficienței acțiunilor educative, în vederea limitării și eliminării influențelor exercitate de concepțiile și mentalitățile retrograde. Vor fi analizate tendințele și formele de manifestare ale fenomenului religios contemporan, precum și cauzele persistenței, la unele categorii de persoane, a unor concepții și mentalități depășite (irationaliste, mistice), se vor căuta mijloacele cele mai eficiente de formare, la toți membrii societății, a unei concepții științifice despre lume, a unui comportament moral socialist. Se vor aprofunda problemele formării omului nou, constructor conștient și devotat al societății socialiste și comuniste, căile pregătirii lui prin muncă și pentru muncă și viață, ale înarmării lui cu temeinicele cunoștințe tehnico-științifice, profesionale, culturale, cu concepția ideologică a partidului. Cercetările vor evidenția rolul activ al conștiinței socialiste în edificarea noului orînduiri, însemnătatea opiniei publice în perfecționarea raporturilor sociale.

— Proiectul de program cuprinde, totodată, cercetări menite să adîncească studiul procesului revoluționar mondial, să analizeze mutațiile și tendințele noi în mișcarea muncitorească, progresistă, revoluționară, antiimperialistă, internațională, raporturile de forțe pe plan mondial, problemele păcii, securității și cooperării internaționale. Alte teme vizează cercetarea interdisciplinară a unor probleme globale, cum sînt: promovarea principiilor relațiilor dintre state; securitatea și cooperarea în Europa, reglementarea pașnică a problemelor internaționale, dezarmarea, lichidarea totală a colonialismului, dezvoltarea, noua ordine economică și politică internațională, mutații semnificative produse în sfera relațiilor sociale în țările capitaliste dezvoltate.

Spre a se asigura participarea mai susținută și mai combativă a științelor sociale și politice din țara noastră la dialogul și confruntarea de idei pe plan internațional, vor fi studiate critic, de pe pozițiile ideologice ale partidului nostru, teoriile și curentele care se manifestă în gîndirea contemporană cu privire la evoluția vieții sociale, concepțiile filozofice, doctrinele politice, teoriile despre rolul artei, curentele de idei în domeniul moralei, educației, dreptului etc.

Cercetările se vor finaliza prin studii cu propuneri privind căile de soluționare a unor probleme ridicate de activitatea economico-socială, ideologică, cultural-educativă etc. Concluziile acestora vor fi puse la dispoziția organelor de partid și de stat centrale sau locale, spre a fi utilizate la fundamentarea deci-

zilor, în activitatea practică de conducere. De asemenea, din cercetările ce se desfășoară în toate domeniile științelor sociale vor rezulta tratate și alte lucrări de înalt nivel științific, monografii, dicționare, volume de documente, studii etc., care vor îmbogăți tezaurul cultural al patriei și vor servi activității de propagandă din țară și peste hotare, învățămîntului superior, revistelor cu profil ideologic publicațiilor culturale.

Informarea privind planul unitar de cercetări arheologice pe perioada 1981—1985 a fost prezentată de prof. Ștefan Ștefănescu, decanul Facultății de Istorie—filozofie.

În partea a doua a Adunării generale au avut loc discuții pe marginea celor trei materiale prezentate.

Discuțiile au scos în evidență importanța sarcinilor care stau în fața institutelor și centrelor de cercetare, lipsurile care s-au manifestat în perioada la care s-a referit raportul, exigențele care se impun, în continuare, pentru toți cercetătorii din domeniul științelor sociale și politice. Totodată, discuțiile au relevat succesele obținute în legarea tot mai strînsă a cercetării cu necesitățile vieții social-politice, în integrarea acesteia cu învățămîntul și activitatea productivă, în elaborarea tratatelor, a unor lucrări fundamentale, monografiilor în domeniul economiei, filozofiei, sociologiei, istoriei, științelor politice și juridice etc.

Pentru aprofundarea și clarificarea unor probleme mai puțin studiate, discuțiile au scos în evidență necesitatea promovării interdisciplinarității în cercetarea socială, politică și istorică, ca și unele rezultate obținute sub acest aspect pînă în prezent (acad. Ștefan Pascu, prof. dr. C-tin Stătescu, Al. Duțu, prof. dr. Ion Drăgan).

Prof. dr. Valter Roman, președintele Secției de științe politice a Academiei de Științe Sociale și Politice a subliniat, ca sarcini de viitor ale cercetării, aprofundarea și extinderea studierii problemelor politice ale țării noastre și ale socialismului în general, ale realităților lumii capitaliste, de care se ține seama în elaborarea unor strategii — studierea acestor probleme fără subiectivism și voluntarism. O atenție deosebită să se acorde cercetării problemelor globale actuale și viitoare ale omenirii care au o pondere și o importanță din ce în ce mai mare în întreaga viață a națiunilor și pe plan internațional. În același timp, este necesar să fie multiplicat studiul consacrat problematicii autoconducerii și autogestiei în această etapă de adîncire a procesului democratizării țării noastre.

Prof. dr. Ion Drăgan, directorul Centrului de cercetări sociologice, s-a referit la rezultatul cercetărilor social-politice din această perioadă, la faptul că Centrul de sociologie are contracte de cercetare în 14 județe ale țării, iar rezultatele obținute au fost prezentate organelor locale de decizie din județele respective spre valorificare. Avînd în vedere rezultatele obținute, prof. dr. Ion Drăgan a propus o analiză a modului de valorificare a cercetărilor sociologice cu caracter aplicativ și a contribuției lor la soluționarea problemelor sociale concrete.

Prof. dr. Constantin Vlad, vicepreședinte al Secției de științe politice a A.S.S.P., directorul Institutului de științe politice și studiere a problemei naționale, a reliefat sarcinile care trebuie să stea în fața cercetării, pornind de la realizările prezente și ținînd seama de faptul că a crescut ponderea studiilor cu caracter aplicativ. În acest sens s-a referit la mișcarea de idei de peste hotare, la necesitatea realizării unor studii privind organisme internaționale, elaborarea tratatelor, a lucrărilor de referință în domeniu. De asemenea, a subliniat importanța participării cît mai active a cercetătorilor la informarea conducerii asupra celor mai valoroase rezultate ale cercetării științifice, precum și a celor mai noi orientări și tendințe în științele sociale și politice, pe plan internațional.

În încheierea lucrărilor Adunării generale, participanții au adoptat textul unei telegrame adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele R. S. România, președinte de onoare al Academiei de Științe Sociale și Politice, în care se arată că „întreaga activitate de cercetare desfășurată în ultimii cinci ani a fost orientată și stimulată puternic de prodigioasa și neobosită sa contribuție la dezvoltarea teoriei și practicii revoluționare, de opera teoretică în care sînt abordate în mod creator problemele fundamentale ale revoluției și construcției socialiste, ale științelor economice și politice, problemele istorico-sociale ale lumii contemporane și care oferă soluții ce îmbogățesc gîndirea revoluționară despre lume a clasei muncitoare, materialismul dialectic și istoric”.

Lucrătorii din domeniul științelor sociale și politice s-au angajat „să sporească caracterul prospectiv al cercetării și să depună eforturi spre a corela cît mai strîns programele de cercetare științifică cu strategia dezvoltării economico-sociale, să extindă cercetările teoretice, fundamentale și aplicative menite să contribuie la soluționarea problemelor complexe ale dezvoltării patriei noastre în decențiile viitoare”.

I. B.

A XV-a Consfătuire a redactorilor șefi ai revistelor de filozofie și sociologie din țările socialiste

6—11 octombrie 1980

Conform programului de colaborare științifică multilaterală dintre academile de științe din țările socialiste care prevede anual întâlnirea redactorilor șefi ai revistelor de specialitate, în perioada 7—10 octombrie 1980 s-au desfășurat în țara noastră, la Suceava, lucrările celei de-a XV-a Consfătuiri a redactorilor șefi ai revistelor de filozofie și sociologie din țările socialiste. La consfătuire au participat reprezentanți ai revistelor din R. P. Bulgaria, R. P. Ungară, R. D. Germană, R. P. Polonă, U.R.S.S., R. S. Cehoslovacă și R. S. România.

Participanții la consfătuire au fost salutați de tovarăsa Floarea Leuștean, membru supleant al C. C. al P. C. R., secretar al Comitetului județean de partid - Suceava, și prof. dr. doc. Roman Moldovan, vicepreședinte al Academiei de Științe Sociale și Politice.

Lucrările consfătuirii au fost deschise de prof. dr. Dumitru Ghișe, membru supleant al C. C. al P. C. R., prorector al Academiei „Ștefan Gheorghiu”, președintele Secției de filozofie și logică al Academiei de Științe Sociale și Politice.

Programul consfătuirii a cuprins o dezbatere științifică cu tema *Umanismul și condiția umană în socialism*, o sesiune consacrată temei *Tradiție și actualitate în școala sociologică românească* și un schimb de experiență între redactorii revistelor de profil.

Referatele prezentate în cadrul dezbaterii cu tema *Umanism și condiția umană în socialism*, precum și discuțiile purtate, au relevat faptul că linia politică a partidului nostru, de largă deschidere spre analiza aprofundată a tuturor fenomenelor lumii contemporane, permite și în domeniul filozofiei și sociologiei o perspectivă complexă de mare profunzime și înțelegere teoretică și cu largi implicații pentru practica construcției socialiste.

Sesiunea științifică consacrată temei *Tradiție și actualitate în școala sociologică românească* s-a desfășurat în localitatea Fundu Moldovei. Lucrările sesiunii au fost conduse de prof. dr. Ion Iordăchel, redactor șef al revistei „Viitorul social”, și a marcat împlinirea a 100 de ani de la nașterea sociologului român Dimitrie Gusti, semnificația istorică națională și internațională a activității școlii sociologice de la București.

Pe lângă reprezentanții revistelor de sociologie, la sesiune au participat reprezentanți din conducerea locală de partid, activiști pe tărîm cultural, profesori de la liceele din localitate.

Sesiunea a fost deschisă de prof. Elena Lucău Dănilă, secretar al Comitetului de partid, primarul comunei, care a prezentat comunicarea intitulată *Fundu Moldovei — trecut, prezent și viitor*. Prof. dr. Ion Iordăchel, a prezentat *Coordonatele teoretice și metodologice ale sistemului sociologic gustian*, iar dr. Ștefan Costea *Direcții, obiective și sarcini ale cercetării sociologice românești în lumina documentelor programatice ale Partidului Comunist Român*.

În comunicarea *Fundu Moldovei — trecut, prezent și viitor* —, prof. Elena Lucău Dănilă s-a referit la acțiunea de modernizare a așezărilor noastre rurale, la ideea satului model dotat cu unități economice, administrative, culturale, școlare, sanitare, acel „centru civic” de care vorbea Gusti și care nu s-a putut realiza la un înalt nivel decît în zilele noastre.

Prof. dr. Ion Iordăchel a subliniat caracterul unitar al sistemului sociologic gustian, unitatea dintre teorie, metodă, procedee și tehnică de cercetare. S-a oprit în special asupra importanței metodei monografice ca mijloc perfecționat de cunoaștere științifică care permite recoltarea a numeroase date pentru elaborarea teoriei sociologice. În acest sens s-au făcut referiri la cercetările monografice și studiile de caz efectuate în diferite zone ale țării, în unități economice, comune, orașe ș. a.

Referindu-se la direcții, obiective și sarcini ale cercetării sociologice, dr. Ștefan Costea a avut în vedere contribuția pe care trebuie s-o aducă cercetarea sociologică la soluționarea complexelor probleme teoretice și practice pe care le ridică actualul nivel de dezvoltare economică și socială a țării; caracterul diagnostic și prospectiv al cercetării sociologice; problemele interdisciplinarității în cercetare; tipologia cercetării sociale.

Prof. dr. Ion Tudoseșcu — în completare la comunicările susținute — s-a axat pe extinderea învățămîntului sociologic în facultățile cu profil tehnic, la rezultatele pozitive obținute în cadrul unor laboratoare de specialitate.

Pe marginea comunicărilor prezentate au luat cuvîntul reprezentanți ai țărilor participante la Consfătuire, relevînd principalele direcții și obiective ale dezvoltării cercetării sociologice din țările respective. Din partea delegației sovietice a luat cuvîntul dr. Vladimir Staroverov, redactor-șef adjunct al revistei „Sozjialogiceskie issledovania”; dr. Radl Vasiliev, redactor-șef adjunct al revistei „Sozjialogiceski problemy”, secretar al Aso-

ciației bulgare de sociologie, și prof. dr. Jan Malinowski, redactor șef adjunct al revistei poloneze de sociologie — șeful catedrei de sociologie a clasei muncitoare, Universitatea din Varșovia.

În cadrul Consfăturii a avut loc și un schimb de opinii între redactorii revistelor de sociologie. Cu acest prilej s-a subliniat necesitatea și importanța unei cit mai bune cunoașteri reciproce a realizărilor în domeniul sociologiei din țările socialiste participante la Con-

sfătuire. De asemenea, s-a convenit asupra publicării unor informații privind cele mai noi rezultate ale cercetării sociologice, precum și informarea reciprocă asupra unor evenimente științifice și aniversări pe plan național din țările respective.

Cu acest prilej s-a evidențiat utilitatea publicării, pe bază de reciprocitate, a unor studii și articole pe teme convenite în prealabil.

I. B.

Adunarea generală a Asociației Române de Științe Politice 14 noiembrie 1980

În ziua de 14 noiembrie 1980, a avut loc Adunarea generală anuală a Asociației Române de Științe Politice. Pe ordinea de zi au fost înscrise „Darea de seamă a activității Asociației” pe timp de un an și prezentarea programului tematic al celui de-al XII-lea Congres Mondial al Asociației Internaționale de Științe Politice, care va avea loc la Rio de Janeiro în august 1982, și Dezbaterile temei *Securitate și cooperare în Europa*.

Prof. dr. Ovidiu Trăsnea, secretar științific al Asociației, a prezentat activitatea desfășurată de la ultima adunare generală, activitatea Laboratoarelor pe probleme organizate în cadrul Institutului de Științe Politice și studiere a problemei naționale, precum și manifestările științifice, cu participare internațională și o serie de lucrări de uz intern pregătite în cadrul Institutului. În mod deosebit, prof. dr. Ovidiu Trăsnea s-a oprit asupra tematicii Congresului mondial de Științe Politice pe care o publicăm în anexă.

Pentru punctul doi al ordinii de zi privind *Securitatea și cooperarea în Europa* au fost prezentate două materiale: referatul ambasadorului Dinu Lipatti referitor la sarcinile ce revin Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa ce se desfășoară la Madrid și care urmează să facă o evaluare analitică a felului cum au fost aplicate prevederile documentului final de la Helsinki, să examineze noi propuneri concrete menite să stimuleze aplicarea actului final și să dinamizeze, în același timp, acțiunile; să asigure continuitatea organizatorică a acestui proces multilateral început la Helsinki, să elaboreze un document cu noi propuneri de întâlniri pe viitor.

În cel de-al doilea referat, ambasadorul Corneliu Bogdan s-a referit la contextul general al securității, la cauzele care pun în pericol procesul început la Helsinki; la Europa și situația internațională în general,

la valoarea înțelegerilor regionale, la ascuțirea contradicțiilor ideologice.

Pe marginea celor două referate au luat parte la discuții profesori, cercetători, ziariști etc. Discuțiile purtate s-au oprit asupra aspectului juridic al dreptului internațional (conf. V. Ducelescu); s-au referit la alocarea unor fonduri tot mai mari în scopuri militare în Europa și întreaga lume, la o coeziune a blocurilor militare și la influența puternică pe care acestea o au asupra unor țări din afara blocurilor (Sergiu Verona); s-au făcut considerații asupra securității în Europa de sud și Mediterană (Mircea Pașcu); au relevat rolul științelor sociale și politice în adâncirea cooperării în Europa (A. Cristescu). Ion Florea, redactor șef-adjunct la „Era socialistă”, a abordat problema corelației între diferiți factori ai dezvoltării vieții internaționale: securitate și dezarmare, încredere și dezarmare. De asemenea, s-a avut în vedere instituționalizarea procesului de securitate în Europa — instanța permanentă de apel și mediere care ar evita situații conflictuale (Leon Talpă).

Prof. univ. dr. C. Vlad, vicepreședintele Asociației, a abordat destinderea ca proces global. În acest sens s-a referit la bipolaritatea lumii, la prezența tot mai mare a politicii de bloc, la faptul că democratizarea relațiilor internaționale este încă într-o fază incipientă. Prof. dr. Ioan Ceterchi — secretar al A.R.S.P. — a relevat importanța pe care o poate avea acțiunea, pe plan internațional, a popoarelor, a opiniei publice. În acest sens a considerat că științelor politice le revine sarcina de a face o analiză științifică a influenței pe care o poate avea opinia publică și a elabora o metodologie în acest sens.

Lucrările Adunării au fost încheiate de prof. dr. doc. Valter Roman, vicepreședinte al Asociației, care s-a referit la tema dezbătută pe larg privind securitatea și cooperarea în Europa și la pericolul care amenință continentul european prin nefructuosa cursă a înarmărilor.

Proiectul PROGRAMULUI tematic al celui de-al XII-lea Congres mondial al Asociației Internaționale de Știință Politică (Rio de Janeiro — august 1982)

TEMA I — În căutarea noului ordin internațional

Organizatori: Helio Jaguaribe
Richard Merritt

1. *Pace și securitate*: 1. Destinderea și administrarea conflictelor; 2. Dezarmarea și limitarea armamentelor; 3. Conflictele locale și escaladarea; 4. Politica externă și complexitățile noului lumi.

2. *Probleme ale Asimetriei Internaționale*: 1. Asimetrie economică; 2. Asimetrie politică și culturală; 3. Dependă și autonomie. Perspectivă istorice și contemporane.

3. *Instituții și Procese Internaționale*: 1. Instituții universale și regionale; 2. Actori transnaționali.

4. *Nealinirea și Schimbarea Internațională*: 1. Concept și nealinire; 2. Dinamica și viitorul nealinirii.

5. *Comunicare și Informație*: 1. Structura informației internaționale; 2. Moduri de comunicare guvernamentală; 3. Comunicarea informală a informației.

6. *Modelarea globală*: 1. Modelarea proceselor globale; 2. Datele pentru modelare.

TEMA II — Societatea și comunitatea politică

Organizatori: Asher Arian și
Adolf Bibic

1. *Reglementarea cetățeniei*: 1. Revendicarea cetățeniei și căile de acces la cetățenie; 2. Cetățenie și drepturile omului; 3. Noi limitări la cetățenie: excludere și ostracizare; 4. Cetățenie și birocrație.

2. *Participare și marginalitate*: 1. Participanți și marginali în sistemul politic; 2. Reprezentare și represivitate; 3. Revendicări poli-

tice de masă și transformări ale așteptărilor; 4. Experiența și sisteme de auto-conducere.

3. *Comunicare și procesele politice*: 1. Decizii politice și concentrarea mijloacelor de informare; 2. Mijloace de informare și comportamente politice; 3. Evenimente politice și propagarea lor: relație cu două sensuri; 4. Informația și controlul ei; 5. Politica și societatea superior dezvoltată din punct de vedere al informației.

4. *Democratizarea, procesele și problemele sale*: 1. Crizele și declinul regimurilor autoritare; 2. Crizele și declinul regimurilor democratice; 3. Consolidarea regimurilor democratice în societățile postautoritare; 4. Polarizarea socială, elivajele și pluralismul politic; 5. Democrația în sistemele politice și subsistemele sociale: compatibilitate și conflict.

5. *Întreprinderea societății și statului*: substanță și forme: 1. Noi forme ale intervenției guvernamentale; 2. Conflicte ale alocării (repartiției) publice; 3. Noul cooperativism; 4. Rolul organizațiilor cvasiguvernamentale și nonguvernamentale.

TEMA III — Discursul politic: trecut, prezent și viitor

Organizatori: — Hayword Alker
Jensy Wlatr

1. *Epistemologie politică*: 1. Pragmatica universală (Arbermas); 2. Hermeneutica socială (Gadamer).

2. *Simboluri și mituri*: 1. Aspecte structurale; 2. Aspecte transculturale.

3. *Semantica politică*: 1. Semantica structurală; 2. Contextul discursului politic.

4. *Argumentul (raționamentul) politic*: 1. Argumentare, libertate și eficacitate; 2. Logica argumentării dialectice.

5. *Comunicări libere*.

Educația adulților. Cercetare științifică și acțiune culturală — Sesiune de comunicări, Reșița 1980 —

În perioada 23-24 octombrie 1980 a avut loc la Reșița sesiunea de comunicări și referate dedicată cercetării științifice și acțiunii cultu-

rale în domeniul educației adulților, manifestare organizată de către Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Caraș-

Severin, în colaborare cu Laboratorul de studii economice și cercetări sociologice și cu Filiala Centrului de cercetări pentru problemele tineretului. Inițiată cu ocazia tradiționaliei sărbătoriri a „Zilelor culturii la Reșița”, ajunsă la cea de-a X-a ediție, sesiunea și-a propus dezbaterăa unei ample tematici circumscrise aspectelor teoretice, metodologice și practice ale educației permanente, la care și-au adus contribuția activiști de partid și de stat, animatori culturali, cadre didactice, cercetători, studenți, alte categorii de specialiști în domeniul educației și culturii de masă.

Lucrările sesiunii au fost deschise de către Carmen Grămadă, vicepreședinte al Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă, și Alexandru Barbacioru, secretar al Comitetului județean de partid Caras-Severin, care, subliniind importanța și necesitatea fundamentării științifice a acțiunii culturale de masă, legătura ei cu teoria și practica procesului instructiv-educativ, au evidențiat rolul care revine, în acest sens, educației adulților ca o componentă de bază a educației permanente.

În cadrul sesiunii plene au fost dezbătute multiple probleme cu caracter teoretic și metodologic, printre care cele privind: 1. formele de învățare inovativă și participativă și contribuția cercetărilor socioculturale asupra stimulării creativității de masă, în raport cu tipologia activității de creație tehnico-științifică (Alexandru Singer, București — *Probleme actuale ale educației adulților în țara noastră*); 2. Conținutul și metodologia activităților de planificare și evaluare a educației adulților, considerarea criteriilor și indicatorilor de performanță care operaționalizează procesul instructiv-educativ în acest domeniu și măsura eficienței rezultatelor (Ioan Comănescu, Oradea — *Modalități de evaluare a rezultatelor în activitatea educativă desfășurată cu adulții* și Sorin Rădulescu, București — *Probleme ale cercetării interdisciplinare în domeniul evaluării educației adulților*); 3. rolul factorilor de stimulare a creativității politice în cultivarea unei gândiri prospective și în dezvoltarea competenței și moralității (Timotei Jurjică, Reșița — *Educația politică în sistemul educației adulților*); 4. analiza dezvoltării istorice a mișcării artistice în Banat (Pavel Ciobanu, Mehedintzi — *Prezența doinei mehedintzene în Banat*); 5. evaluarea științei ca forță de producție și factor de civilizație și formele de acțiune cultural-științifice existente la Reșița (Ștefan Anghel, Reșița — *Rolul universităților culturale științifice în educația adulților*).

În continuarea dezbaterilor au fost susținute comunicări care au abordat, în esență, trei categorii tematice: teoria și practica educației adulților; cercetări concrete în acest domeniu și tradiții românești privind această formă de educație.

În cadrul primei categorii tematice, comunicările și referatele au tratat următoarele aspecte: 1. rolul formativ al educației adulților concepută ca politică de stat, în deplină corespondență cu însușirea deprinderilor de autoinstruire, autoeducare, autoevaluare și autonomie (Maria Diaconu, Pitești — *Credite pentru o educație permanentă*) și cu procesul de transformare a personalității, cu formele educaționale de interiorizare a normelor și valorilor socialiste (Rozalia Balint, Reșița — *Personalitatea umană în contextul educației permanente*); 2. dimensiunile conceptual-teoretice ale educației adulților și deosebirăa acestora de noțiuni cum ar fi pedagogia, învățămîntul, andragogia și educația permanentă (Cecilia Humiță, Caransebeș — *Educația permanentă, educația adulților. Delimitări conceptuale*); 3. analiza diferitelor laturi educaționale ale activității de propagandă juridică, în condițiile accentuării naturii preventive a cunoașterii legilor țării (Gheorghe Ciulei, Reșița — *Propaganda juridică, important mijloc de educare a adulților*) și evidențierea rolului cultural-educativ al filmului și al mijloacelor de comunicare în masă, în formarea personalității (Nicu Dumitrescu, Reșița — *Modalități și posibilități de educare a tineretului prin intermediul filmului și Alexandru Horvath, Caransebeș — Rolul mijloacelor mass-media în educația adulților*); 4. cercetarea diverselor forme de colaborare între școală și familie în raport cu formele de educație ale educatorului și cu pedagogia familială (Silvia Petric și Gherghina Boici, Reșița — *Contribuția formelor de legătură dintre școală și familie la educația pedagogică a părinților*); 5. evaluarea rolului productiv al instituțiilor de cultură și influența acestora asupra modelării și transformării conștiinței sociale (Constantin Lămureanu, Slobozia — *Alocare și nivelare de resurse. Instituțiile culturale — instituții productive*); 6. contribuții ale brigăzilor științifice și ale cercetării interdisciplinare asupra fenomenului religios în activitatea de educație ateistă și însușirea concepției revoluționare despre lume de viață (Ion Kapus, Tirgu Mureș — *Contribuții la formarea, dezvoltarea și consolidarea concepției științifice, materialist-dialectice și istorice despre lume și viață a adulților*).

Cea de-a doua grupă tematică a inclus comunicările dedicate prezentării rezultatelor unor cercetări concrete desfășurate în domeniul educației adulților. Datele și informațiile comunicate s-au referit, în marea lor majoritate, la următoarele probleme: 1. influența cadrelor didactice în procesul educației permanente (Dimitrie Popa, Caransebeș — *Educația permanentă, proces inerent al societății noastre*); 2. analiza concepțiilor despre om în contextul educației permanente (Otto Benko, Timișoara — *Omul ca dominantă a concepțiilor sociale și*

filozofice în raport cu educația permanentă); 3. rolul literaturii, al presei, al mass-mediei în general la formarea unor mentalități, deprinderi și decizii privind viitorul tineretului muncitor în patria noastră (Sabina Pătrașcu și Cioară Mariana, Timișoara — *Informația tehnico-științifică și educația permanentă*; Adriana Neacșu, Timișoara — *Opțiuni ale cititorilor din Miercurea Ciuc privind literatura universală*; Maria Bojin, Timișoara — *Informația culturală a tinerilor muncitori din Vlăhița*); 4. abordarea raporturilor dintre conștiința științifică și cea religioasă în raport cu necesitatea organizării unor acțiuni ateiste (Nicolae Vințanu, București — *Aspecte dintr-o cercetare privind intensificarea educației materialist-științifice în universitățile cultural-științifice*); 5. investigarea motivațiilor și aspirațiilor spectatorilor de cinema în condițiile vizionării unor categorii de filme diferențiate tematic (Ana Jurjică, Reșița — *Profilul spectatorului de film*).

Ultima categorie tematică a cuprins mai multe comunicări și referate care au abordat vechile tradiții românești în practica educației adulților. Dintre ele sînt de menționat cele care s-au ocupat de: 1. prezentarea unor acțiuni culturale-educative din Banat (în special activitatea muzicală și cea publicistică) care au contribuit la formarea conștiinței naționale (Gheorghe Bondoc, București — *Ideea de unitate națională în activitatea cultural-educativă*

desfășurată în Banat înainte de primul război mondial); 2. activitatea P.C.R. de răspîndire a ideilor marxiste și de formarea conștiinței revoluționare a oamenilor muncii (Marin Vinătoru, Reșița — *Preocuparea P.C.R. pentru educarea materialist-dialectică a oamenilor muncii în perioada interbelică*); 3. rolul societăților culturale din Banat în propagarea ideii de conștiință națională și în educația patriotică (Mite Măneanu, Mehedinți — *Rolul militant al instituțiilor și societăților culturale din Banat înainte de primul război mondial*); 4. problemele tematice ale revistelor bănățene în deceniul al treilea al secolului nostru și influența acestora asupra procesului educației permanente (Iosif Imbri, Reșița — *Probleme ale educației adulților prezentate în publicațiile bănățene interbelice*).

În continuarea lucrărilor sesiunii au avut loc o serie de dezbateri pe marginea comunicărilor prezentate, care au antrenat pe participanți la efectuarea unui dialog fructuos cu valențe optimizatoare pentru activitatea concretă de educație a adulților desfășurată în diferite zone ale țării noastre. Din acest punct de vedere manifestarea științifică organizată la Reșița a constituit un util schimb de experiență pentru toți participanții, implicați, într-un fel sau altul, în procesul instructiv-educativ al educației permanente.

Sorin Rădulescu

Aspecte psihosociale ale creației tehnico-științifice de masă

Dezbateri — Tirgu Mureș, 1980

În ansamblul strategiei dezvoltării societății noastre, obiectivarea cerințelor reclamate de procesul amplu și complex de trecere la o nouă calitate, superioară, în toate domeniile vieții sociale este nemijlocit legată și condiționată de realizarea unei autentice și durabile participări a oamenilor muncii la creația științifică și tehnică. Desigur, transformarea în realitate cotidiană a acestei instituii hotărîtoare depinde de o multitudine de factori: economici, financiari, tehnici, politici, organizatorici etc. În strînsă corelație cu suporturile materiale, cu cadrul instituțional-organizatoric, factorii sociopsihologici exercită un impact deosebit în stimularea și promovarea creației tehnice și științifice de masă.

Festivalul Național „Cîntarea României”, cadrul remarcabil de afirmare a muncii creatoare, de potențare și valorificare a talentului hărniciei și geniului creator al poporului nostru, constituie, în același timp, un uriaș rezervor de emulație a gândirii creatoare a maselor populare în universul științei și tehnicii. Por-

nind de la aceste considerente, Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Mureș, în colaborare cu Centrul de științe sociale al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, avînd sprijinul Consiliului județean al sindicatelor, Comisiei județene de răspîndire a cunoștințelor științifice și tehnice și a Comisiei inginerilor și tehnicienilor, a organizat la Tirgu-Mureș, în ziua de 21 octombrie 1980, o interesantă și utilă dezbateri științifică cu tema *Aspecte psihosociale ale creației tehnico-științifice de masă*.

La lucrările dezbaterii, ce s-au desfășurat în plen și pe secțiuni, și-au adus aportul, prin comunicări și intervenții, economiști, sociologi, psihologi, cadre de conducere din întreprinderi industriale, specialiști din producție și cercetare din Cluj-Napoca, Tirgu-Mureș, București, Pitești, Baia Mare etc. În cele peste 40 de comunicări și intervenții, autorii au abordat, în principal, rolul și locul factorilor sociali, al climatului psihosocial în stimularea creației tehnico-științifice de masă. Un interes deosebit

a prezentat comunicarea *Creația tehnico-științifică de masă și progresul social în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane* susținută de Doina Drăgușin, membru al C. C. al P. C. R., secretar al Comitetului județean de partid Mureș. Referindu-se la marile obiective strategice de dezvoltare socioeconomică a țării noastre adoptate de Congresul al XII-lea al P.C.R., la caracteristicile fundamentale ale procesului revoluționar în etapa fâuririi socialismului multilateral dezvoltat, autoarea a evidențiat rolul deosebit pe care-l are creația tehnico-științifică de masă, antrenarea și implicarea oamenilor muncii nu numai la producția de valori, ci, mai ales, la creația de valori, la descoperirea și promovarea cu curaj a noului în toate sectoarele acțiunii umane. Așa cum sublinia autoarea, în condițiile actuale când expansiunea revoluției științifice și tehnice capătă un caracter tot mai larg, este firesc și necesar să asigurăm toate condițiile pentru o participare de masă la creația științifică și tehnică — factor esențial al progresului social, al edificării socialismului și comunismului.

Dezbaterile au acoperit o largă paletă de probleme psihosociale care concură la stimularea creației de masă. Astfel, au fost abordate, cu argumente științifice oferite de cercetări concrete, probleme de mare interes teoretic, metodologic și practic, cum sînt: *creația tehnico-științifică de masă ca obiect al cercetării interdisciplinare concrete* (dr. Relly Mihalevici, Centrul de științe sociale din Cluj-Napoca); *potențialul creator al colectivului* (prof. univ. dr. Ioan Radu, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca); *funcțiile și eficiența Festivalului Național „Cîntarea României” în stimularea creației științifice și tehnice de masă* (Gidófalvi Ildikó, Bors Rozalia — Tirgu-Mureș).

Un accent deosebit s-a pus pe rolul cadrului instituțional — organizatoric în stimularea creației de masă, relevîndu-se în acest context, faptul că noul mecanism economico-financiar, autoconducerea și autofinanțarea se constituie în structuri participative apte să propulseze creația de masă (prof. univ. dr. Gáll Iuliu, Florin Clotea, Andrei Vereș, Tirgu-Mureș).

Abordînd factorii socioeconomi și psihologici ce determină, în mare măsură, amploarea și viabilitatea creației tehnico-științifice de masă, numeroși participanți au evidențiat o serie de curenți și perturbații în procesul de afirmare în masă a creației și creativității, formulînd sugestii și propuneri de optimizare a acestei importante activități sociale (dr. Mircea Mureșan, Ioan Moldovan, Susana Tăciulescu — Cluj-Napoca). În același sens, în comunicări și intervenții a fost demonstrată importanța deosebită pe care o are nivelul de pregătire profesională, de specialitate și de cultură generală în afirmarea capacității de creație a oamenilor muncii (Ioan Boitan, Aurel Lupu, Iosif Todea, Kapus Ioan, Nagy Ana-Maria, Solomon Frățilă, Poptămas Dumitru, Radványi Iosif, Kolozsvári Zoltán — Tirgu-Mureș; Vasile Marian, Sempionia Filipoiu, Vasile Preda — Cluj-Napoca).

O pondere importantă în cadrul dezbaterii a avut și analiza modului în care cointeresarea personală și colectivă (Pompei Belciug — Tg. Mureș, Valeriu Samu și dr. Ecaterina Fodor — Cluj-Napoca), precum și autopercepția și percepția socială (Elena Mare, Valer Mare — Cluj-Napoca) influențează creația tehnică și științifică de masă. Valoroase considerații metodologice și operațional-aplicative, o relevantă experiență pozitivă au obținut colectivele de muncă din mari unități economico-sociale (Ioan Mateianu — Baia Mare; dr. Cornel Podaru, Doina Podaru, Grigore Jucan, Elena Ciurbea — Tg. Mureș; Varga Attila — Reghin; Elena Vlad — Sighișoara).

Prin ținuta științifică și prin finalitatea practică a concluziilor formulate, dezbaterile științifice pe care o consemnăm constituie o reușită de certă valoare, capabilă să aducă un modest dar promițător aport la optimizarea factorilor sociopsihologici care acționează, direct sau mediat, asupra creației tehnico-științifice de masă.

Florin Clotea
Tirgu Mureș

Sociologia educației în reuniuni științifice internaționale *

Printre domeniile sociologiei care cunosc, în ultimele decenii, o curbă ascendentă se înscrie și sociologia educației. Se pot invoca în sprijinul acestei constatări tematicile ultimelor două reuniuni științifice internaționale dedicate acestui subiect. Consacrată temei: *Originile și modalitățile de acțiune ale sistemelor educaționale*, Conferința ținută în zilele de 7

și 8 august 1980 la sediul UNESCO din Paris s-a desfășurat în cadrul a 12 mese rotunde ce

* Al IV-lea Congres al Consiliului Mondial de cercetare comparativă a educației (Tokio, 7—10 iulie 1980); Conferința *Originile și modalitățile de acțiune ale sistemelor educaționale* (UNESCO, Paris, 7—8 august 1980).

au programat rapoarte de bază și comunicări a peste 90 de participanți din toate continentele. Însăși tematica unora dintre aceste grupuri de lucru (de exemplu: *Emergența istorică a sistemelor educaționale: structurare și re-structurare*; *Teorii de nivel macro asupra dezvoltării sistemelor educaționale*; *Nivelele micro și macro în teoria sociologiei educației*; *Managementul social al cunoașterii: relațiile dintre structura sistemelor și conținuturile lor culturale*; *Stratificarea socială și modul de acțiune al sistemelor educaționale*) scoate în relief faptul că reuniunea la care ne referim și-a propus, în mod explicit, să depășească faza precedentă în care atenția a fost îndreptată mai ales spre fenomenele din cadrul sistemului educațional. Conferința de la Paris a urmărit scopul ambițios de a contribui la „dezvoltarea unei mai complete macrosociologii a educației”, pornind de la concluzia, evidențiată de numeroase cercetări anterioare, că fenomenele micro nu pot fi înțelese și explicate, în ultimă instanță, decât situându-le în ansamblul contextelor în care ele se produc, deci acordind atenția cuvenită studiului de nivel macro, sistemului educațional ca atare.

După cum sublinia președinta Comitetului permanent de sociologie a educației — Margaret Archer, de la departamentul de sociologie al Universității Warwick, Coventry, Marea Britanie —, Conferința și-a propus atingerea acestui scop pe două căi: în primul rând, printr-o abordare socioistorică a genezei sistemelor educaționale și, în al doilea rând, prin studierea raportului sistemelor educaționale cu celelalte instituții sociale, în contextul diferitelor societăți. În ceea ce privește abordarea socioistorică, este suficient să menționăm prezența a numeroase rapoarte de bază și comunicări despre rădăcinile învățămîntului modern (cum au fost cele referitoare la Canada sau S.U.A., la Anglia sau Germania), prezentate în cadrul mesei rotunde și consacrate direct acestei problematice, dar, mai ales, numeroasele contribuții din cadrul celor două mese rotunde asupra sistemelor educaționale cu origini revoluționare și respectiv cu origini coloniale (cu referiri la Camerun, Noua Guinee, Malaezia, India).

Pentru sociologia educației, asemenea studii de istorie a învățămîntului, o abordare comparativă a emergenței sistemelor educaționale este însă numai prima fază, extrem de necesară și importantă, a adunării materialului faptic pe baza căruia se pot elabora și testa teoriile sociologice. Or, acestei din urmă întreprinderi le-au fost dedicate alte mese rotunde, axate mai ales pe relația dintre studiul la nivel micro și macro. Dintre comunicările prezentate în cadrul acestor forme de lucru ale Conferinței de la Paris amintim comunicările privind cauzele și efectele extinderii învăță-

mîntului formal în Europa secolului al XIX-lea (John E. Craig, Norman Spear), studiul efectuat în lumina teoriei „capitalului uman”, funcția tehnică și teoriile conflictului în dezvoltarea educațională (Marjorie E. Donovan), determinanțele istorice ale școlarizării în S.U.A. (J. H. Ralph), diviziunea muncii ca factor de schimbare în sistemele educaționale (Mikk Titma). Cît privește orientările teoretice extrem de variate ale abordării macrosociale a problematicei sociologiei educației, ele au fost puse în evidență atît de referate de sinteză, cum au fost cele despre moștenirea în sociologia educației și învățămîntului de la trecut și de la prezent la viitor (Brigham Y. Card), cit și de o serie de cercetări empirice comparative asupra educației între 1975—1980 (Manfred Niessen, Jules Peschar), cit și de referate ca: *Principiile logice și comportamentale ale sistemelor educaționale: independență sau dependență socială?* (Robert H. Seidman), *Efectele socializării ale educației superioare* (John Brennan, Sigbrit Franke-Wikberg), *Despre utilizarea conceptelor de asimilare și adaptare în analiza interacțiunii educaționale* (Remi Clignet), *Constituirea structurilor educației — o perspectivă interacțională* (Richard D. Heyman) sau *Structură socială versus politică educațională* (W. Adamski).

Extrem de sugestivă pentru preponderența tot mai evidentă a analizelor macrosociale inspirate sau apropiate de marxism a fost, între altele, tematica mesei rotunde consacrate problematicei stratificării sociale; pe baza referatului principal al lui Robert B. Charlick (*Relația dintre organizarea socială și funcționarea sistemelor educaționale în diferitele stadii ale modernizării economice*) au fost prezentate comunicări despre școlarizare și societate, cu referire la: excluși din școală (Lia Freitas Garcia Fukui), impactul diferitelor școli asupra tinerilor din India (Willem Van Groenou), educația și inegalitatea în America Latină (Aldo Solari), efectele sistemului de învățămînt superior american asupra carierei femeilor (Natalie Sokoloff), interacțiunea dintre familie și școală în producerea inegalității educaționale (Derek Toomey) sau raportul dintre clasele de sus, elita business-ului și schimbarea modului de reproducție socială în sistemele educaționale elitiste (Michael Useem). Este evidentă, chiar și numai dintr-o asemenea simplă și incompletă enumerare de teme, *cottitura de la o sociologie a educației constatativă și eventual simplu explicativă*, dar care nu îndrăznește sau nu reușea să pună la îndoială legitimitatea sistemelor educaționale și rolul lor în menținerea și reproducția sistemelor sociale și de putere date la *noua sociologie critică, adeseori radicală*. Orientarea Conferinței de la Paris spre problematica macroanalizei sociologice

a însăși sistemelor educaționale în complexitatea raporturilor lor cu diferitele tipuri de sisteme sociale a fost de altfel de natură să accentueze o asemenea nouă abordare.

Încă un exemplu poate fi util în acest sens: el este cel mai bine servit de dezbaterile din cadrul celor două mese rotunde care au avut ca temă *tranziția de la școală la muncă*; prima, condusă de prof. Ray C. Rist de la Cornell University, a dezbătut politicile americane din acest domeniu: *Șomajul tineretului în anii '80 — perspective politice* (C. Ben Lattimore); *Procesul de tranziție: patru alternative educaționale* (Mary Agnes Hamilton, Wilfred B. Holloway, Heather Wiltberger); *Strategii pentru o cercetare multilaterală a tranziției de la școală la muncă* (Michael Langsdorf); *Ecologia socială a șomajului tineretului: școala ca o instituție mediativă* (Ray C. Rist); cea de-a doua a abordat aceeași problemă într-o perspectivă comparativă a diferitelor țări vest-europene: *Aspecte sociale ale educației non-tradiționale* (Jürgen Gemmeke); *Organizarea educațională și comunicarea valorilor despre muncă* (Michael Reynolds) și prin comparații efectuate între țările socialiste: *Dialectica relației dintre educație și încadrarea în muncă; o reevaluare a factorilor economici și non-economi ai schimbărilor din domeniul educației* (Artur Meier — R. D. Germană) și *Mediu și habitus educațional; mediu și habitus productiv* (Fred Mahler — R. S. Romănia). Abordând mari teme ale istoriei și dezvoltării contemporane a învățământului și educației, dintr-o perspectivă macrosociologică și de pe noi poziții epistemologice și valorice, Conferința de la Paris s-a înscris ca o contribuție majoră la progresul cercetării de sociologie a educației.

O altă reuniune științifică internațională a abordat, de asemenea, pe larg problemele de sociologie a educației, și este cu atât mai semnificativ cu cât, fiind vorba de cel de-al IV-lea Congres al Consiliului Mondial de cercetare comparativă a educației, prezența atât de amplă a interesului pentru variate aspecte ale sociologiei educației confirmă extinderea ariei acestor investigații și recunoașterea tot mai largă de care se bucură sociologia în studiul problematicei educației și învățământului. Evident, pe ordinea de zi a acestui Congres, ținut într-o localitate din apropierea capitalei nipone între 7—10 iulie 1980, s-au aflat variate probleme specifice cercetărilor de pedagogie comparativă (cele 97 de comunicări acceptate au fost repartizate pe cele cinci grupuri de lucru ale Congresului: dezvoltarea națională și educația — 19; inovații în educație — 26; probleme ale cadrelor didactice — 19; educația pentru înțelegerea internațională — 13; concepte și pra-

tici ale educației morale — 20). Cele mai multe abordări sociologice s-au concentrat în cele trei grupuri de lucru care au dezbătut tema I-a a Congresului: *Dezvoltarea națională și educația*. Astfel, la grupul despre educația pentru dezvoltarea națională s-au prezentat rezultatele unor studii predominant sociologice despre relația dintre educație, modernizare și dezvoltarea națională în țări atât de diferite, cum sînt Spania, Egipt, India și Uganda; dacă în acest grup de lucru au predominat studiile privitoare la problemele sociale grave ale dezvoltării învățământului în țările lumii a treia, în cadrul aceluiași temă, dar în alte grupuri, au fost prezentate rezultatele unor cercetări sociologice privitoare la criza învățământului din țările occidentale: printre ele poate fi menționată contribuția lui Edmund J. King, profesor emerit la Universitatea din Londra, privind educația postobligatorie și învățământul recurent, comunicarea profesorului Hidenori Fujita de la Universitatea Nagoya din Japonia asupra inovațiilor și noilor cerințe, sau cea a lui Arther G. Wirth, profesor la Universitatea din Washington, intitulată *Școlile ca loc al „cuvintelor frumoase”: alternative la valorile tehnocratice în muncă și educație*. Numeroase aspecte ale inovației școlare din Italia sau Suedia, din Franța sau Norvegia, implicau de asemenea ample referințe la contextele sociale care fac posibile sau nu „reforme” educaționale. Una dintre concluziile majore ce a rezultat din orientarea tematică a lucrărilor Congresului a fost dezbaterăa temei sale generale — *relația dintre tradiție și inovație în educație* — prin prisma marilor tendințe ale evoluției sociale contemporane, precum și în raport cu diversitatea structurilor socioeconomice, politice și culturale ale diferitelor țări. O asemenea tratare comparativistă a problemei, în vădit progres față de trecut, a permis ca ordinea de zi a Congresului să reflecte în mai mare măsură, la această ediție, problemele profunde ale decalajelor existente în domeniul învățământului și educației între țările industrializate și cele în curs de dezvoltare.

Se mai poate remarca și o altă consecință pozitivă a acestor mutații ce țin, desigur, de evoluții de ordin științific, teoretic, dar reflectă transformări sociale mai adînci: este vorba de consacrarea a două din cele cinci teme generale ale Congresului unor probleme direct și explicit politice și morale. Aceste teme s-au regăsit atât în cazul diferitelor grupuri de lucru ce-au abordat problematica educării pentru înțelegerea internațională, temă care reflectă cunoscută inițiativă a țării noastre la O.N.U., cît și în cadrul celor consacrate problematicii educației morale. Referindu-ne numai la cîteva dintre temele comunicărilor privitoare la educația morală (*Aspecte compa-*

relative ale educației morale în lumea de astăzi — Bernhard F. Dilger, R. F. Germania; *Probleme comparative în educația morală* — Margaret B. Sutherland, Marea Britanie; *Educația morală în Japonia din punct de vedere comparativ* — Masatsugu Mase; *Educația morală în contextul educației permanente* — Leroi B. Daniels, Canada; *Educația morală: un studiu al dezvoltării cognitive* — Sushila Singhal, India; *Ontogeneza personalității morale și pedagogia opțiunii* — Fred Mahler, România), putem observa accentul pus și în acest caz pe desprinderea coordonatelor social-

istorice ce definesc dinamica sistemelor de valori, norme sociale și morale și implicit obiectivele și metodele educației morale. În fapt, odată mai mult și tematica acestui Congres vădește prezența în cadrul „sociologiei educației” a unui amplu sector de „sociologie a moralei” a cărei dezvoltare constituie, de asemenea, o caracteristică a evoluției sociologiei contemporane.

Fred Mahler

Centrul de cercetări pentru problemele tineretului